

PAST O'ZLASHTIRUVCHI O'QUVCHILARGA HIKOYA ORQALI INNOVATSION YO'L BILAN GRAMMATIKANI O'QITISH

Yunusova Sojida

O'zbekiston Respublikasi Ichki Ishlar Vazirligi Jizzax akademik litseyi

***Annotatsiya:** Ikkinchi til sinflariga grammatikani o'rgatish xalq orasida zerikarli va sust ekanligi ma'lum bo'lgan, chunki o'quvchilar qoidalarni eslab qolishlari va strukturalar ustida mashq bajarishlari shart. Bu til o'qituvchilarining sinfga yo'l ochish uchun turli xil strategiya va usullarni sinab ko'rishiga sabab bo'ladi. Ushbu tadqiqotda hikoya qilish texnikasidan foydalanish ta'limga yangi hissa qo'shishi mumkinligini tekshirish uchun tajriba o'tkazildi. Maqsad ushbu texnikaning maqbulligini va bunga sabab bo'lgan omillarni aniqlashdir.*

***Kalit so'zlar:** grammatikani, hikoyalarni bayon qilishni, past darajadagi o'quvchilarni o'qitish*

Umuman olganda o'qituvchilar tushunchalar va tamoyillarni o'quvchilariga tushunib yetishi uchun uni tarqatishda turli usul va strategiyalarni, shuningdek metodlarni qo'llashadi. Hikoyalarning taniqli faoliyat yoki hodisani ba'zi yangi notanish konsepsiyalar bilan bog'lash uchun o'xshashligi sifatida mashhurligi, bilish uchun ishlov berish va tushunarsiz tushunadigan tabiiy narsa sifatida qabul qilish uchun haqiqatan ham odatiy hodisa. Buning sababi shundaki, hikoyalar tanish narsalar yoki vaziyatlarni tasavvurga keltirishi mumkin va shuning uchun notanish hududdagi vahima elementi asta-sekin yo'q bo'lib ketadi. Yaxshi hikoyalar odamning tasavvurini jalb qilishga va e'tiborini jalb qilishga qodir. Bunday hikoyalar osongina eng ko'p sotiladigan bo'lishi mumkin. Biroq, har kim ham fikrni yetkaza oladigan hikoyalarni ixtiro qilish uchun ijodkorlik qobiliyatiga ega emas.

Asosiy grammatik tuzilmalarni tushuntirish qobiliyatiga ega bo'lgan hikoyani ixtiro qilish haqiqatan ham o'qituvchilarga nafaqat sinf uchun qiziqarli jihatlarni, balki eng muhimi grammatikaga oid qoidalarni yanada innovatsion va qabul

qiluvchi tarzda tushuntirish va tushuntirish yo'lini ta'minlashga yordam beradi. Ushbu texnikadan foydalangan holda o'qitiladigan grammatika o'quvchilarga bevosita grammatik tuzilmalarni o'rganishdan qo'rqishlariga yordam berishi mumkin. Umuman olganda, o'quvchilar grammatik qoidalarni o'rganish sust va takrorlanadigan deb qarashgan. Tabiiyki, qoidalarni rasmiy ravishda o'rganmasdan o'zlashtiradigan ona tilida so'zlashuvchilardan farqli o'laroq, ikkinchi tilni o'rganuvchilar grammatik tuzilmalar nima uchun ma'lum bir shakllarda shakllanganligini bilmasalar, o'zlarini kamroq ishonishadi. Shuning uchun til o'qituvchilari uchun qoidalarni o'rganishni ta'minlash zerikarli vazifaga aylandi.

O'quvchilar mashqlarni mashq qilish orqali qoidalarni yodlashlari ma'lum bo'lgan. Biroq, har bir asosiy grammatik komponentni aniq tarzda tushuntirishga mo'ljallangan hikoyalar, aslida o'quvchilarning qalbi va ongini o'rganish uchun eshiklarni ochishi mumkin. Ikkinchi tilni o'rganuvchilar tomonidan fe'lning zamonlarini egallashga bag'ishlangan tadqiqotda o'xshashliklardan foydalanish ijobiy reaksiyalarni keltirib chiqarishi aniqlandi (Soo & Nor Haniza, 2014). Tilni bilishning past darajadagi o'rta darajasida, o'quvchilar odatda grammatik tuzilmalar bilan bog'liq qiyinchiliklarga duch kelishadi va ularning grammatika qoidalarining asosiy asoslari o'rtacha va kuchsizdir. Shuning uchun til o'qituvchilari samarali o'rganishni ta'minlash yo'llarini topishlari kerak.

Muammo

Ikkinchi til xonalarida grammatikani o'qitish ko'plab grammatika xonalarida takrorlanadigan va samarasiz ekanligi aniqlandi. Til o'qituvchilari grammatika qoidalarini o'rganishni unchalik qo'rqinchli qilmaslik uchun turli usullar, strategiya va metodlarni sinab ko'rishmoqda. Bitta uslub - bu hikoya aytib berish orqali grammatik qoidalarni joriy etish. Ushbu tadqiqot uchun ixtiro qilingan hikoya ingliz tilidagi nutq qismlarini tushunishga mos ravishda yangi va innovatsion tarzda ishlab chiqilgan.

Maqsad

Ushbu tadqiqot asosiy o'rta grammatik qoidalar va tuzilmalarni past darajadagi o'rta o'quvchilarga o'rgatish uchun hikoya qilish texnikasini qo'llash

samaradorligini o'rganishga qaratilgan. Agar ushbu texnikaning ijobiy natijalar berishini isbotlash mumkin bo'lsa, tadqiqot shuningdek qo'llanilgan texnikaning samaradorligiga hissa qo'shishi mumkin bo'lgan omillarni aniqlashga qaratilgan. Shunday qilib, ushbu tadqiqot quyidagi tadqiqot savollarini ko'rib chiqadi:

1. Past darajadagi o'quvchilarga tilni bilishni o'rgatishda hikoya qilish texnikasidan foydalanish samaralimi?

2. Agar shunday bo'lsa, uning samaradorligini ta'minlovchi omillar qanday?

Hikoyalar - bu qiyin tuzilmalarni tushuntirishda tez-tez ishlatiladigan an'anaviy uslub. Aslida, bu odatda fizika kabi fanlarni tushuntirishda qo'llaniladi (Podolefskiy va Finkelshteyn, 2006; Harrison va Treagust, 1993). Analogiya shaklida hikoya qilish ko'plab o'quv mashg'ulotlarida, xususan, o'qituvchi va o'quvchining umumiy atributlari bilan bog'liq bo'lgan fanlarda belgilab qo'yilgan. Hikoyani hikoya qilish yoki taqqoslash samarali bo'lishi uchun o'qituvchi ham, o'quvchi ham bir xil umumiy bilimga ega bo'lishi juda muhimdir (Harrison va Treagust, 1993). Shunga o'xshash xususiyatlarga ega bo'lgan ikkita rudimentni taqqoslab, yaxshiroq tushunarli o'rganish amalga oshishi mumkinligi kuzatildi (Gentner va Nami, 2006). Hikoyalar o'quvchilarga odatdagi sinf o'qitish va o'qitishdan farq qiluvchi elementni taqdim etadi, shuning uchun tilni o'rganish unchalik rasmiy bo'lmagan va to'g'ridan-to'g'ri, ammo mazmunliroq bo'ladi (Harrasi, 2012).

Jensen (2006) so'zma-so'z bo'lmagan nazariyani o'rganishda til, idrok, bilim va ma'no o'rtasida kuchli bog'liqlik mavjud, shunda til haqiqiy dunyoni anglash uchun ko'prik bo'ladi. Til so'zma-so'z qabul qilinmaydi va ijtimoiy jarayonlar orqali ma'no kelib chiqadi. Masalan, Hayot - bu shokolad qutisi. To'liq ma'noda, hayot shokolad qutisi emas. Semantik darajada mavzu shokolad qutisini to'ldiradi, mavzuni hayotini o'zgartiradi va is fe'llari bilan bog'laydi. Gaplar darajasida hech qanday grammatik qoidalar buzilmagan. Shunday qilib, hayot shokolad qutisiga teng ekanligi mantiqan. Ammo metafora bilan ma'no bunday jumlar birikmasi darajalaridan kelib chiqmaydi. Buning o'rniga, so'zma-so'z aloqalar orqali til ma'nosini aniqlashda almashtirish qoidalari qo'llaniladi.

Bartha (2013) tushunchani yoki nazariyani yaxshiroq tushunishni ta'minlash uchun tushinishdagi qiyinchiliklarni analogik fikrlash yordamida minimallashtirish mumkinligini aniqladi. Bunday mulohazalar yordamida o'quvchilar xulosani chiqarish uchun ikkita qo'llab-quvvatlovchi tizimni bog'lashlari mumkin. O'tmishdagi tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, hikoya grammatikasi odatda grammatik shakllar va funktsiyalarni ishlatilgan fe'llar soni va funktsiyalarini o'qish orqali ajratish va nutqning turli qismlarini tanishtirish usuli sifatida ishlatilgan. o'qitish malakasi (Amer, 1992). Ammo shunga o'xshash fikrlardan foydalanib, uydirma hikoya bilan taqqoslash orqali tilni o'rgatish uchun hali o'rganilmagan.

Bir tajriba guruhida so'rov o'tkazildi. Topilmalar shuni ko'rsatadiki, aksariyat sub'ektlar dars innovatsion va qiziqarli o'tdi (80%). Ular hikoyaning mazmunini juda yaxshi ko'rdilar va uning stressli yoki sust emasligini izohladilar (85%). Ular nutq qismlari bilan bog'liq bo'lgan printsiplarni yaxshiroq tushunishlari va turli xil nutq qismlari nuqtai nazaridan o'rganayotgan narsalarini chuqurroq anglashlari mumkinligini his qildilar, garchi bu atigi 2 soatlik dars bo'lsa ham (75%). Ular allaqachon nutqning turli qismlari haqida bir oz ma'lumotlarga ega edilar va bu ular uchun yaxshi malaka oshirish kursi deb bildilar (70%). Shuningdek, ularga nutqning turli qismlarini tashkil etgan turli xil oila a'zolari tomonidan ijro etilgan turli xil belgilar yoqdi (80%).

Xulosa

Umuman olganda, natijalar ijobiy bo'ldi va taqdim etilgan sub'ektlar test sinovlarida yuqorida ko'rsatilganidek yaxshilanganligini ko'rsatdilar. Bu tilni bilish sinflarida hikoya qilish texnikasidan foydalanish katta imkoniyatlarga ega ekanligidan dalolat beradi. Bunga qo'shimcha ravishda, ba'zi bir omillar asl hikoyaning "yangi" elementi, o'quvchilar oldindan olgan bilimlari, rang-barang rasmlari va tushunarli so'z boyligi hamda o'xshashligi bilan oddiy hikoya chizig'i.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Amer, A.A. (1992). Hikoya grammatikasi yo'riqnomasining EFL talabalarining bayon matnini tushunishiga ta'siri. Chet tilida o'qish, 8 (2). 2015 yil 25-yanvarda <http://nflrc.hawaii.edu/rfl/PastIssues/rfl82amer.pdf>-dan olindi
2. Gentner, D., va Namy, L. (2006). Tilni o'rganishda o'xshash jarayonlar. Psixologik fanning dolzarb yo'nalishlari, 15 (6), 297-301.
3. Harrasi, K. T. S. A. (2012). Ingliz Ummon o'quv dasturidagi hikoyalardan foydalanish. Ingliz tilini o'qitish, 5 (11), 51.
4. Harrison, A. G. va Treagust, D. F. (1993), O'xshatishlar bilan o'qitish: 10-sinf optikasi bo'yicha amaliy ish. J. Res. Ilmiy ish. O'qiting., 30: 1291-1307. doi: 10.1002 / choy.3660301010
5. Jensen, D. F. N. (2006). Metafora ta'lim va ijtimoiy kontekstni anglash uchun ko'prik sifatida. Xalqaro sifat metodlari jurnali, 5 (1), 4-modda. Http://www.ualberta.ca/~iiqm/backissues/5_1/pdf/jensen.pdf saytidan [sana] olingan.
6. Podolefskiy, N. S. va Finkelshteyn, N. D. (2006). Fizikani o'rganishda o'xshashlikdan foydalanish: vakolatxonalarning o'rni. Fizika sharhi Maxsus mavzular - Fizika ta'limi tadqiqotlari, 2. doi: 10.1103 / PhysRevSTPER.2.020101
7. Soo, K. Y. va Nor Haniza Hasan (2014). Analogiya Low Prociency L2 o'quvchilari orasida inglizcha fe'l zamonlarini egallash vositasi sifatida. Ingliz tilini o'qitish, 7 (4), 46-52.
8. Soo, K.Y., & Vong, B.E. (2012). Uchinchi shaxsning shaxsiy olmoshlarini L1 malay ma'ruzachilari tomonidan sotib olinishi. Pertanika Ijtimoiy fanlar va gumanitar fanlar jurnali, 20 (2), 519-538.